BESCHIKKING VAN HET GERECHT (Derde kamer)
3 oktober 1997 *

In zaak T-186/96,

Mutual Aid Administration Services NV, vennootschap naar Belgisch recht, gevestigd te Antwerpen (België), vertegenwoordigd en bijgestaan door J. Tritsmans, advocaat te Antwerpen, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg ten kantore van R. Faltz, advocaat aldaar, Rue Heinrich Heine 6,

verzoekster,

tegen

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door B. Vilá Costa, bij de Commissie gedetacheerd nationaal ambtenaar, en H. van Vliet, lid van haar juridische dienst, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij C. Gómez de la Cruz, lid van haar juridische dienst, Centre Wagner, Kirchberg,

verweerster,

betreffende een verzoek tot betaling van de gehele prijs voor het vervoer van gratis leveringen van vruchtensap en vruchtenjam bestemd voor de bevolking van Armenië en Azerbeidzjan,

geeft

* Procestaal: Nederlands.

HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG (Derde kamer),

samengesteld als volgt: B. Vesterdorf, kamerpresident, C. P. Briët en A. Potocki, rechters,

griffier: H. Jung

de navolgende

Beschikking

Rechtskader van het geschil

1 De Raad heeft verordening (EG) nr. 1975/95 van 4 augustus 1995 betreffende acties inzake gratis levering van landbouwprodukten bestemd voor de bevolking van onder meer Armenië en Azerbeidzjan (PB 1995, L 191, blz. 2; hierna: „verordening nr. 1975/95"), vastgesteld om hun voedselvoorziening te verbeteren. Krachtens artikel 2, lid 3, van verordening nr. 1975/95 worden de vervoerskosten bepaald via openbare inschrijving of ondershands.

2 Bij verordening (EG) nr. 2009/95 van 18 augustus 1995 houdende voorschriften voor de kosteloze levering van landbouwprodukten uit interventievoorraden aan onder meer Armenië en Azerbeidzjan (PB 1995, L 196, blz. 4; hierna: „verordening nr. 2009/95"), heeft de Commissie de voorschriften vastgesteld die gelden voor alle deelnemers aan inschrijvingen voor de levering van producten, alsmede de verplichtingen van de opdrachtnemers.

3 Artikel 6, lid 1, sub d, punt 1, van verordening nr. 2009/95 bepaalt met name, dat de offerte het totaalbedrag of de totale bedragen, uitgedrukt in ECU, voor de volledige te leveren hoeveelheid of voor een partij (nettogewicht) moet aangeven en het gevraagde bedrag in ECU per ton (bruto) voor elke bestemming.

4 Krachtens artikel 7, lid 1, van verordening nr. 2009/95 wijst de Commissie de levering toe op grond van de geboden prijs en andere elementen uit de offerte die de beste garanties bieden voor een technisch en uit gezondheidsoogpunt verantwoorde levering binnen de vastgestelde termijn.

5 Krachtens artikel 9 van verordening nr. 2009/95 zijn behoudens overmacht alle risico's met betrekking tot de goederen, met name die van verlies of bederf, tot in het voor levering vastgestelde stadium voor rekening van de opdrachtnemer.

6 Artikel 12, lid 5, van verordening nr. 2009/95 bepaalt, dat wanneer vertraging optreedt bij de overname of de leveringen door de vervoerder, een geldboete wordt opgelegd van 0,75 ECU per ton en per dag vertraging, die vanaf de elfde dag vertraging wordt verhoogd tot 1 ECU per ton.

7 Bij verordening (EG) nr. 228/96 van 7 februari 1996 (PB 1996, L 30, blz. 18; hierna: „verordening nr. 228/96") schreef de Commissie een aanbesteding uit voor de levering van 1 000 ton vruchtensap, 1 000 ton geconcentreerd vruchtensap en 1 000 ton vruchtenjam bestemd voor de bevolking van Armenië en Azerbeidzjan.

8 Luidens artikel 2 van verordening nr. 228/96 omvat de levering de levering van de producten, franco aan boord, gestuwd op zeeschip, met een ladingsritme van minimaal 500 ton per dag. De verpakking van de producten moet overeenstemmen met de voorschriften in bijlage I bij de verordening.

9 Bij verordening (EG) nr. 472/96 van 15 maart 1996 (PB 1996, L 66, blz. 4; hierna: „verordening nr. 472/96") opende de Commissie een inschrijving voor de levering van meel van zachte tarwe bestemd voor de bevolking van onder meer Armenië en Azerbeidzjan.

10 Bij verordening (EG) nr. 449/96 van 12 maart 1996 (PB 1996, L 62, blz. 4; hierna: „verordening nr. 449/96") opende de Commissie ten slotte een inschrijving voor het vervoer van vruchtensap, vruchtenjam en 800 ton meel van zachte tarwe bestemd voor Armenië en Azerbeidzjan, volgens de modaliteiten van verordening nr. 2009/95.

11 Luidens artikel 1, lid 2, eerste alinea, van verordening 449/96 hebben de kosten betrekking op de overname en het vervoer met geëigende middelen tot de plaatsen van bestemming, Beiuk-Kesik in Azerbeidzjan en Airum in Armenië, en binnen de termijnen vermeld in bijlage I bij de verordening. Volgens die bijlage dienden de goederen op de gestelde data in een van de twee Georgische havens (Poti of Batumi) te zijn, waarbij de rest van het transport zou geschieden per trein, tegen door de Commissie en de Georgische autoriteiten overeengekomen en in bijlage V bij verordening nr. 449/96 gepubliceerde forfaitaire tarieven per ton.

12 Artikel 1, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 449/96 verwijst voor de beschrijving van de verpakking van het vruchtensap en de vruchtenjam naar bijlage I bij verordening nr. 228/96, en bepaalt, dat de inschrijver op de aanbesteding van het vervoer zich bij de fabrikanten dient te informeren over de technische details van het gebruikte materiaal en over de stuw- en stapelmogelijkheden.

13 Ten slotte bepaalt artikel 1, lid 3, tweede alinea, van verordening nr. 449/96, dat de opdrachtnemer van het vervoer na afloop van de termijn van vijf dagen na de datum waarop de goederen in de inschepingshavens ter beschikking zijn, verplicht is alle in artikel 6, lid 1, sub e, punt 4, van verordening nr. 2009/95 bedoelde kosten die de Commissie heeft betaald, aan haar terug te betalen.

De feiten

14 Op 22 februari 1996 gunde de Commissie aan de Italiaanse onderneming Trento Frutta het grootste deel van de bij verordening nr. 228/96 uitgeschreven aanbesteding voor de levering van vruchtensap en vruchtenjam. 500 ton vruchtensap werd aan de Duitse vennootschap Loma toegewezen.

15 Op 21 maart 1996 schreef Mutual Aid Administration Service (hierna: „MAAS") volgens de modaliteiten van verordening nr. 2009/95 in op de krachtens verordening nr. 449/96 gehouden aanbesteding voor het vervoer van de goederen, voor alle in bijlage I bij verordening nr. 449/96 genoemde partijen vruchtensap, vruchtenjam en meel van zachte tarwe. De offerte van MAAS betrof de op 225 133,53 ECU geraamde kosten voor de overname en het vervoer, namelijk een eenheidsbedrag van 54,47 ECU per ton bruto voor Beiuk-Kesik en van 54,86 ECU voor Airum.

16 Overwegende dat volgens artikel 7, lid 1, tweede streepje, van verordening nr. 2009/95, en gelet op de offertes, het transport moest worden gegund op grond van de geboden prijs en andere elementen uit de offerte die de beste garanties bieden voor een levering volgens de gestelde voorwaarden, gunde de Commissie op 27 maart 1996 het transport van de goederen aan MAAS.

17 De Commissie deelde dit aan MAAS mee bij telefaxbericht van 28 maart daaraanvolgend, waarbij zij een uittreksel voegde van de overeenkomsten tussen de Gemeenschap en de Georgische autoriteiten inzake de tarieven van de los-, spoorwegvervoer- en administratiekosten. Voorts liet de Commissie MAAS bij telexbericht van diezelfde dag weten, dat de twee partijen van de lading vruchtensap en vruchtenjam op 10 en 20 april 1996 in de haven van Ravenna beschikbaar zouden zijn. De Commissie voegde daaraan toe, dat zij MAAS zou inlichten zodra de haven voor het laden van het meel bekend zou zijn en dat de controles zouden worden verricht door Inspection Services International (hierna: „ISI").

18 Daar Trento Frutta het vruchtensap en de vruchtenjam niet op de aangekondigde data kon leveren, willigde de Commissie bij telefaxbericht van 1 april 1996 het verzoek van MAAS in om het laden van de twee partijen uit te stellen en de datum waarop zij in één van de twee Georgische havens moesten aankomen, dienovereenkomstig te verschuiven.

19 Bij telefaxbericht van 3 april 1996, op 16 april daaraanvolgend aan MAAS meegedeeld, verklaarde de Commissie, dat zij geen bezwaar had tegen de door Trento Frutta voorgestelde verpakking van de goederen, voor zover de pallets beantwoordden aan de voorschriften van bijlage I bij verordening nr. 228/96.

20 Bij telefaxbericht van 12 april 1996 deelde de Commissie MAAS mee, dat zij de levering van het meel had gegund aan Grandi Molini Italiani, en dat de inschepingshaven Trieste was. De Commissie voegde daaraan toe, dat de vervoerskosten zouden worden betaald op grond van de in de offerte van MAAS vermelde prijs per ton bruto.

21 Bij telefaxbericht van 29 april 1996, waarmee een telefaxbericht van 15 maart 1996 werd bevestigd, liet Trento Frutta MAAS weten, dat haar producten niet in meer dan twee lagen konden worden gestapeld. Bij telefaxbericht van die dag antwoordde MAAS aan Trento Frutta, dat zij de verantwoordelijkheid op zich nam om de pallets vruchtensap en vruchtenjam in drie lagen te stapelen. Daags nadien deelde de Commissie MAAS mee, dat zij nooit in die stapeling in drie lagen had toegestemd, en dat de vervoerder die beslissing op eigen risico en op eigen kosten had genomen.

22 Bij telefaxbericht van 2 mei 1996 deelde MAAS de Commissie mee, dat het haar, in tegenstelling tot de leverancier, zelfs niet mogelijk leek de lading in twee lagen pallets te stapelen. De vervoerder achtte het dan ook noodzakelijk een derde schip in te leggen. De Commissie antwoordde, dat dit probleem moest worden opgelost door MAAS en Trento Frutta, die aansprakelijk was voor alle extra kosten ten gevolge van onjuiste gegevens. Op 6 mei daaraanvolgend deelde de Commissie MAAS en Trento Frutta het volgende mee:

„Uit het rapport van ISI maakt de Commissie op, dat het geleverde en te vervoeren vruchtensap niet in twee lagen kan worden gestapeld.

Wij verzoeken u derhalve het nodige te doen om het transport onder de best mogelijke omstandigheden te doen verlopen, dat wil zeggen, zonder een dergelijke stapeling.

De Commissie zal voorlopig de eventueel noodzakelijke kosten dragen, zonder vooruit te lopen op de vaststelling van de aansprakelijkheid en de uiteindelijke financiering van deze resterende levering."

23 Bij telefaxbericht van 20 mei 1996 deelde MAAS de Commissie vervolgens mee, dat de goederen wegens de ongeschikte verpakking waren beschadigd.

24 Nadat de goederen de Gemeenschap hadden verlaten, betaalde de Commissie MAAS overeenkomstig artikel 13 van verordening nr. 2009/95 een voorschot van 90 %, ongeveer 7 500 000 BFR.

25 Bij brief van 5 juni 1996 verzocht MAAS de Commissie de eindafrekening vast te stellen op basis van het per schip vervoerde brutogewicht, waaraan volgens MAAS het liggeld in de inschepingshaven en de extra kosten voor het charteren van een derde schip moesten worden toegevoegd.

26 Bij telefaxbericht van 12 juni 1996 merkte de Commissie op, dat MAAS in strijd met haar instructies een deel van de goederen in twee lagen in de treinwagons had gestapeld, zonder daarenboven de nodige voorzorgen te nemen. De Commissie stelde, dat daardoor aanzienlijke schade was veroorzaakt, en maakte, in afwachting van de begroting van het juiste schadebedrag, het grootste voorbehoud over de mogelijke financiële gevolgen. Ten slotte beklemtoonde de Commissie, dat twee schepen niet volstonden, en dat een derde schip ook noodzakelijk was geweest als de goederen in twee lagen hadden kunnen worden gestapeld.

27 Bij brief van 26 september 1996 deelde de Commissie MAAS mee, dat zij haar van het saldo van 10 % dat verzoekster normaal nog had moeten ontvangen, te weten 836 328 BFR, slechts 191 970 BFR zou betalen.

28 In de eerste plaats meende de Commissie, dat zij de kosten voor het charteren van het derde schip niet op zich kon nemen, daar Trento Frutta MAAS had meegedeeld dat de lading maximaal in twee lagen mocht worden gestapeld, en het inleggen van een derde schip derhalve hoe dan ook noodzakelijk was geweest.

29 In de tweede plaats stelde de Commissie, dat de waarde van de ontbrekende of bedorven hoeveelheden haar overeenkomstig artikel 9 van verordening nr. 2009/95 moest worden terugbetaald. Om evenwel, met het oog op de beweringen van MAAS over de gebrekkige verpakking van de goederen, elke betwisting over de aansprakelijkheid van de producent en de vervoerder te vermijden, stelde de Commissie de beschadigde hoeveelheden enkel vast voor het vruchtensap en geconcentreerd vruchtensap dat in twee lagen in de wagons was gestapeld, aangezien die stapeling niet wenselijk was gebleken.

30 Ten slotte merkte de Commissie in de derde plaats op, dat zij de boeten voor de vertraging bij de inscheping had berekend overeenkomstig artikel 1, lid 3, laatste alinea, van verordening nr. 449/96, waarbij zij rekening had gehouden met de gerezen moeilijkheden, zoals het niet beschikbaar zijn van een aanlegkaai. Verder crediteerde de Commissie verzoekster met de boeten die de producent krachtens artikel 12, lid 4, sub b, laatste streepje, van verordening nr. 2009/95 wegens het niet-respecteren van het ladingsritme verschuldigd was.

De procedure voor het Gerecht en de conclusies van partijen

31 Onder die omstandigheden heeft MAAS bij verzoekschrift, ingeschreven ter griffie van het Gerecht op 22 november 1996, het onderhavige beroep ingesteld.

32 MAAS concludeert dat het het Gerecht behage:

— de bestreden beslissing te vernietigen en derhalve te zeggen voor recht, dat verzoekster bij de afrekening gerechtigd was tot een bedrag van 836 328 BFR, alsook gerechtigd was tot de kosten voor het charteren van het derde schip t. b. v. 41 000 USD;

— de Commissie derhalve te verplichten over te gaan tot betaling aan verzoekster van het bedrag van 644 385 BFR (te weten 836 328 BFR minus het reeds door de bestreden beslissing toegekende bedrag van 191 970 BFR) en van een bedrag van 41 000 USD, te vermeerderen met rente op de in België gangbare wettelijke rentevoet van 7 % jaarlijks sedert 1 september 1996;

— de Commissie te veroordelen in de kosten van het geding.

33 De Commissie concludeert dat het het Gerecht behage:

— het beroep te verwerpen;

— verzoekster in de kosten te verwijzen.

De ontvankelijkheid

34 Volgens artikel 111 van het Reglement voor de procesvoering kan het Gerecht, wanneer het kennelijk onbevoegd is kennis te nemen van een beroep, of wanneer dit kennelijk niet-ontvankelijk is, zonder de behandeling voort te zetten, beslissen bij met redenen omklede beschikking. In casu acht het Gerecht zich door de stukken voldoende voorgelicht, zodat de behandeling niet behoeft te worden voortgezet.

De aard van de vordering

35 Het Gerecht is van oordeel, dat ofschoon het beroep is ingesteld krachtens artikel 173 EG-Verdrag, het in feite een vordering is tot uitvoering van een overeenkomst tussen MAAS en de Commissie voor het verrichten van het in geding zijnde vervoer.

36 Enerzijds blijkt uit de casuspositie, dat MAAS bij de inschrijving op de bij verordening nr. 449/96 geopende aanbesteding van het vervoer van de goederen heeft verklaard, dat zij kennis had genomen van alle bepalingen van de verordeningen nrs. 2009/95 en 449/96 en dat zij zich er uitdrukkelijk toe heeft verbonden de daarin gestelde voorwaarden na te leven.

37 Rekening houdend met die voorwaarden, heeft MAAS aangeboden alle in verordening nr. 449/96 bedoelde goederen met geëigende middelen en binnen de in bijlage I van verordening nr. 449/96 gestelde termijnen naar hun eindbestemming te vervoeren voor een eenheidsprijs van 54,47 respectievelijk 54,86 ECU per ton bruto, of een totale prijs van 225 133,53 ECU. Krachtens artikel 1, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 449/96 heeft MAAS zich bovendien verbonden, zich bij de fabrikanten van de producten te informeren over de technische details van het voor de verpakking gebruikte materiaal en over de stuw- en stapelmogelijkheden. Ten slotte heeft MAAS in de rubriek „Opmerkingen" van bijlage 1 bij haar inschrijving vermeld, dat zij deskundigen naar Poti/Batumi en Airum en Beiuk-Kesik zou sturen om het nodige te doen voor een goede levering van de goederen.

38 Doordat de Commissie anderzijds het vervoer van de goederen aan MAAS heeft gegund op grond van de door haar geboden prijs en andere elementen uit de offerte, die volgens de Commissie zelf de beste garanties boden voor levering volgens de gestelde voorwaarden, heeft zij de door MAAS geboden prijs aanvaard en de andere verbintenissen van de vervoerder onherroepelijk gemaakt.

39 Door de offerte van MAAS en de aanvaarding daarvan door de Commissie zijn de relevante bepalingen van de verordeningen nrs. 2009/95 en 449/96 en de door MAAS geboden prijs dus de bedingen geworden van een vervoerovereenkomst tussen de partijen in het onderhavige geding.

40 Door te vorderen dat de Commissie de gehele vervoerprijs betaalt en de extra kosten voor het charteren van een derde schip terugbetaalt, wenst MAAS dus in werkelijkheid van het Gerecht te verkrijgen, dat dit verweerster veroordeelt tot de nakoming van verbintenissen die krachtens die vervoerovereenkomst op haar zelf rusten. Van haar kant beroept de Commissie zich tot staving van haar vordering tot verwerping van het beroep op wanprestatie van MAAS, die haar contractuele verplichtingen niet zou zijn nagekomen. Daardoor maken de twee partijen hun contractuele verhouding tot de kern van de discussie voor het Gerecht.

41 Dienaangaande herinnert het Gerecht eraan, dat het Hof in zijn arrest van 11 februari 1993 (zaak C-142/91, Cebag, Jurispr. 1993, blz. I-553, r. o. 11) in een met de onderhavige zaak vergelijkbaar geval heeft overwogen, dat krachtens verordening (EEG) nr. 3972/86 van de Raad van 22 december 1986 betreffende het voedselhulpbeleid en het beheer van de voedselhulp (PB 1986, L 370, blz. 1), deze voedselhulp op contractuele basis wordt verstrekt.

42 Het Hof overwoog dienaangaande, dat volgens artikel 6, eerste alinea, sub c, van verordening nr. 3972/86, de Commissie besluiten neemt omtrent de voorwaarden voor de levering van de hulp, en met name de algemene voorwaarden die op de begunstigden toepasselijk zijn, het openen van de procedures voor beschikbaarstelling en levering van de producten, alsmede het afsluiten van de desbetreffende contracten.

43 Het Hof was van oordeel, dat de rechten en verplichtingen van de Commissie en de leveranciers in het kader van die leveringen niet uitsluitend door gemeenschapsverordeningen werden geregeld, aangezien een wezenlijk bestanddeel van de levering, te weten de prijs, zoals in onderhavig geval werd bepaald door de offertes van de inschrijvers en de aanvaarding daarvan door de Commissie, zoals blijkt uit artikel 9, leden 1 en 3, van verordening nr. 2200/87. Bijgevolg hadden de betrokken leveringen volgens het Hof op basis van contracten plaatsgevonden.

44 Uit het voorgaande volgt dus duidelijk, dat de vordering van MAAS tot betaling van de vervoerprijs een vordering is tot uitvoering van een overeenkomst tussen de twee partijen.

De bevoegdheid van het Gerecht

45 Ingevolge besluit 88/591/EGKS, EEG, Euratom van de Raad van 24 oktober 1988 tot instelling van een Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen (PB 1988, L 319, blz. 1), zoals nadien gewijzigd, juncto artikel 181 van het Verdrag is het Gerecht slechts bevoegd om in eerste aanleg uitspraak te doen over geschillen van contractuele aard die, zoals in casu, bij hem worden aangebracht door natuurlijke of rechtspersonen, krachtens een arbitragebeding in de zin van artikel 181 van het Verdrag, dat in het onderhavige geval ontbreekt.

46 Het bij het Gerecht ingestelde beroep kan niet worden geacht de uitdrukking te zijn van de wil van partijen om het Gerecht bevoegdheid te geven zich uit te spreken over een geschil betreffende een overeenkomst, daar MAAS dit beroep juist heeft ingesteld op de grondslag van artikel 173 van het Verdrag.

47 Bij gebreke van een arbitragebeding in de zin van artikel 181 van het Verdrag, kan het Gerecht, wanneer, zoals thans, bij hem, een beroep tot nietigverklaring op grond van artikel 173 van het Verdrag is ingesteld, in werkelijkheid niet beslissen over een vordering tot uitvoering van een door de Gemeenschap gesloten overeenkomst. Anders zou het Gerecht zijn rechterlijke bevoegdheid uitbreiden tot andere geschillen dan die welke ingevolge artikel 183 van het Verdrag exclusief tot zijn kennisneming behoren, terwijl die bepaling de gewone bevoegdheid inzake geschillen waarin de Gemeenschap partij is, aan de nationale rechterlijke instanties voorbehoudt (arrest Hof van 21 mei 1987, gevoegde zaken 133/85-136/85, Rau, Jurispr. 1987, blz. 2289, r. o. 10).

48 Uit een en ander volgt, dat het Gerecht kennelijk niet bevoegd is kennis te nemen van de onderhavige vordering tot uitvoering van de overeenkomst, en dat deze vordering derhalve kennelijk niet-ontvankelijk moet worden verklaard.

De aard van de bestreden handeling

49 Uit het voorgaande volgt hoe dan ook, dat de handeling waarbij de Commissie heeft geweigerd MAAS de gehele vervoerprijs te betalen, niet los kan worden gezien van de verplichting van de Commissie de vervoerder de prijs te betalen die de tegenprestatie vormt voor het verrichte vervoer.

50 Daaruit volgt dat, ten aanzien van de opdrachtnemer, de litigieuze weigering om te betalen, niet behoort tot de in artikel 189 van het Verdrag bedoelde eenzijdige handelingen die de Commissie onder de in het Verdrag gestelde voorwaarden moet verrichten.

51 Ten aanzien van de opdrachtnemer kan die weigering dus geen handeling zijn die vatbaar is voor een beroep tot nietigverklaring in de zin van artikel 173 van het Verdrag. Bijgevolg is het onderhavige beroep, voor zover tegen een dergelijke weigering gericht, hoe dan ook kennelijk niet-ontvankelijk.

52 Uit een en ander volgt, dat het beroep kennelijk niet-ontvankelijk moet worden verklaard.

Kosten

53 Volgens artikel 87, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering wordt de in het ongelijk gestelde partij in de kosten verwezen, indien zulks is gevorderd. Aangezien verzoekster in het ongelijk is gesteld en verweerster zulks heeft gevorderd, moet verzoekster in de kosten worden verwezen.

HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG (Derde kamer)

beschikt:

1) Het beroep wordt kennelijk niet-ontvankelijk verklaard.

2) Verzoekster wordt in de kosten verwezen.

Luxemburg, 3 oktober 1997.

De griffier

H. Jung

De president van de Derde kamer

B. Vesterdorf